

Sammanfattning

De huvudsakliga förslagen i korthet

- Ett statligt kontrollsystem införs med möjlighet för staten att granska och ytterst villkora eller förbjuda överlåtelser och upplåtelser av utpekad egendom som är av väsentligt intresse för totalförsvaret. Det gäller hamnar, flygplatser och fastigheter i områden med geografiska förhållanden av väsentlig betydelse för det militära försvaret. Det införs också ett krav på att fysiskt skyddade anläggningar som inrättats för behov inom civilt försvar endast får avvecklas, överlätas eller upplåtas av en kommun eller ett landsting efter medgivande från staten.
- Det införs en generell uttrycklig skyldighet i lag för kommuner och landsting att beakta totalförsvarets krav i sin verksamhet.
- Staten genom länsstyrelsen ges en utökad möjlighet att tillvarata totalförsvarets intressen i den fysiska planeringsprocessen.

Vad är totalförsvaret?

Enligt 1 § lagen (1992:1403) om totalförsvaret och höjd beredskap är totalförsvaret verksamhet som behövs för att förbereda Sverige för krig. Under högsta beredskap är totalförsvaret all den samhällsverksamhet som då ska bedrivas. Totalförsvaret består av militär verksamhet (militärt försvar) och civil verksamhet (civilt försvar). Försvarsmakten ska upprätthålla och utveckla ett militärt försvar. Det civila försvaret handlar om att göra det möjligt för samhället i övrigt att hantera situationer då beredskapen höjs. Riksdagen, regeringen, statliga myndigheter, kommuner, landsting, näringslivet, frivilligorganisationer samt enskilda individer är alla delar av det samlade totalförsvaret. Det finns en omfattande rättslig reglering för hur det svenska

samhället ska fungera under krig eller annars under höjd beredskap, samt för samhällets planering och andra förberedelser för sådana situationer. Totalförsvarsverksamheten omfattar således i stort sett hela samhällets funktionalitet och berör ett stort antal olika verksamheter inom olika samhällssektorer. Genom 2015 års försvarspolitiska inriktningsbeslut slogs det fast att den sammanhängande planeringen för totalförsvaret ska återupptas i Sverige. Detta är en följd av den försämrade säkerhetspolitiska situationen i Europa.

Uppdraget

Som en del i ett stärkt totalförsvaret har regeringen i den nationella säkerhetsstrategin aviserat en översyn av vilka författningsändringar som kan behöva göras för att bättre tillgodose statens behov av att kunna värna totalförsvarets intressen på olika områden i samhället.¹ Kommittén för förbättrat skydd för totalförsvarsverksamhet har tillsatts mot denna bakgrund. Kommittén redovisade den del av uppdraget som rör skyddslagen och skyddsförordningen i delbetänkandet *Några frågor i skyddslagstiftningen* (SOU 2018:26).

I detta slutbetänkande redovisar kommittén resterande del av sitt uppdrag. Uppdraget består i att kartlägga det befintliga regelverk som syftar till att skydda Sveriges totalförsvarsverksamhet mot yttre hot och utifrån kartläggningen bedöma om ansvarsförhållandet mellan staten, kommunerna och enskilda är tydligt och lämpligt reglerat. I kommitténs uppdrag ingår också att bedöma om åtgärder behöver vidtas för att åstadkomma ett ökat skydd för totalförsvaret vid överlåtelser och upplåtelse av vissa fastigheter och infrastrukturer av väsentligt intresse för totalförsvaret. Kommittén ska lämna sådana författningsförslag som bedömningen leder till.

Kartläggning

Syftet med kartläggningen av befintlig lagstiftning till skydd för totalförsvaret är att belysa vilka möjligheter staten har redan i dag att värna totalförsvarets intressen. Det finns inget samlat regelverk när det gäller skydd för totalförsvarsverksamhet. Det finns inte heller något enhetligt rättsligt verktyg för ett sådant skydd. Snarare finns

¹ Nationell säkerhetsstrategi, januari 2017 s. 26.

det flera olika sätt att bereda totalförsvarsverksamhet skydd. Flera regleringar behandlar *fysiskt skydd* eller *informationssäkerhet* i anslutning till totalförsvarsverksamhet. Även miljöbalkens och plan- och bygglagens regler om *bushållning med mark- och vattenområden* är relevanta, eftersom reglerna möjliggör att under planprocesser skydda mark- och vattenområden samt anläggningar som har betydelse för totalförsvaret mot åtgärder som påtagligt kan motverka totalförsvarets intressen. Staten kan också skydda totalförsvarsverksamhet genom att själv ta över ägandet till viss egendom, exempelvis genom expropriationsinstitutet som möjliggör ett större *statligt ägande*. Ytterligare skyddsverktyg är regler om *tillståndsprövning till olika verksamheter* som är av betydelse för totalförsvaret eller *tillståndsprövning vid överlåtelse eller upplåtelse* av viss totalförsvarsviktig verksamhet eller egendom. Det finns även exempel på bestämmelser som ger staten rätt att rikta specifika *förpliktelser mot verksamhetsutövare* att beakta totalförsvarets behov. Särskilda regler finns slutligen i förhållande till statliga myndigheter, kommuner och landsting. Säkerhetsskyddslagens bestämmelser om skydd för säkerhetskänslig verksamhet innebär indirekt ett brett och sammansatt skydd även för totalförsvarsverksamhet, eftersom totalförsvarsverksamheten många gånger också utgör säkerhetskänslig verksamhet.

Utifrån kartläggningen bedömer kommittén att de regler som i dag finns och som direkt eller indirekt kan sägas bereda totalförsvaret ett skydd mot yttre hot generellt sett är adekvata och motiverade utifrån behovet av skydd och utifrån statens behov av att kunna värna totalförsvarsintressen. I några avseenden bedömer vi dock att ansvarsförhållandet mellan stat och kommun bör förtydligas och skyddet för totalförsvaret stärkas, vilket framgår av våra huvudsakliga förslag.

Det tydliggörs att kommuner och landsting ska beakta totalförsvarets krav i sin verksamhet

Kommuner och landsting har en viktig roll i totalförsvaret. Trots det kan kommuner och landsting fatta beslut inom den vanliga förvaltningsverksamheten som kan få konsekvenser för totalförsvaret på nationell nivå utan något uttryckligt krav på att totalförsvarets intressen ska beaktas. Det framgick inte minst i fråga om upplåtelse av kommunalt hamnutrymme i Nord Stream 2-projektet, som utlöste

diskussioner om gränserna för kommunernas bestämmanderätt i frågor med säkerhetspolitiska implikationer och statens rättsliga verktyg i sådana frågor.

Kommittén föreslår att en generell regel av innebörd att totalförsvarets krav ska beaktas i all verksamhet inom kommuner och landsting införs i lagen (2006:544) om kommuners och landstings åtgärder inför och vid extraordinära händelser i fredstid och höjd beredskap. Alternativt kan den föreslagna lagregeln föras in i kommunallagen. Tillägget innebär ett förtydligande av kommuners och landstings skyldigheter i detta avseende.

Kommuner och landsting kan behöva stöd från staten vid beaktande av totalförsvarets krav. Kommittén föreslår därför även en föreskrift om att kommuner och landsting vid behov ska samråda med den myndighet som regeringen bestämmer i frågor av betydelse för totalförsvaret.

Kommittén menar att dessa förslag dels kan stärka medvetenheten om totalförsvarets betydelse och behov, dels kan säkerställa att totalförsvarets intressen beaktas i nödvändig utsträckning i det kommunala beslutsfattandet. En motsvarande regel finns redan för de statliga myndigheterna i förordningen (2015:1053) om totalförsvaret och höjd beredskap.

Staten genom länsstyrelsen får utökade möjligheter att tillvarata totalförsvarets intressen i den fysiska planeringen

Miljöbalken innehåller regler om hushållning med mark- och vattenområden. Enligt plan- och bygglagen (2010:900) ska dessa bestämmelser tillämpas vid planläggning och i ärenden om bygglov och förhandsbesked. Bestämmelserna i plan- och bygglagen säkerställer ett statligt inflytande över planeringen, primärt genom den samrådsroll och de möjligheter till överprövning av kommunens beslut som lagen lägger på länsstyrelsen. Reglerna för områden av riksintresse fungerar som ett verktyg för det nationella inflytandet på mark- och vattenanvändningen i kommunerna. Av regleringen framgår bl.a. att områden kan vara av riksintresse för totalförsvaret om de behövs för totalförsvarets anläggningar.

Enligt bestämmelserna i plan- och bygglagen ska länsstyrelsen vid samråd med kommunerna om översiktsplaner verka för att riks-

intressena blir tillgodosedda. Kommittén menar dock att kommuners planerade användning av ett markområde kan ha en negativ inverkan på totalförsvarets intressen, även om området inte pekats ut som ett riksintresse för totalförsvaret. Kommittén föreslår därför att det införs ett krav på länsstyrelsen att lyfta fram totalförsvarets intressen utöver de utpekade riksintressena i samrådet. Kommittén föreslår också att länsstyrelsens möjligheter att ingripa mot kommunala beslut att anta, upphäva eller ändra en detaljplan eller områdesbestämmelser utökas till att även gälla då beslutet kan antas innebära att totalförsvarets intressen påtagligt motverkas i något annat avseende än att ett utpekat riksintresse inte tillgodoses.

Staten genom en granskningsmyndighet ges möjlighet att granska och ytterst villkora eller förbjuda överlåtelser, upplåtelser och i vissa fall avveckling av utpekad egendom av väsentligt intresse för totalförsvaret

Behovet av ett kontrollsystem

I dag finns inget krav i lagstiftningen på att totalförsvarets intressen ska beaktas vid överlåtelser eller upplåtelser av egendom av väsentligt intresse för totalförsvaret. En negativ konsekvens av detta kan bli att totalförsvarsviktig egendom skingras eller förstörs. En annan konsekvens är att en antagonist genom att förvärva eller nyttja en fastighet inom ett från totalförsvars synpunkt viktigt område kan få en sådan kontroll över geografien att det blir möjligt att skada svenska försvarsförberedelser. En permanent eller tillfällig rådighet över infrastruktur, såsom en hamn eller en flygplats, möjliggör också för en antagonist att agera för att skada vårt totalförsvaret. Genom utvalda förvärv eller nyttjanden av egendom i Sverige kan främmande makt försvåra svensk försvarsverksamhet, utöva olaglig underrättelseverksamhet eller på annat sätt stödja en verksamhet som är riktad mot Sveriges säkerhet.

Ett angränsande problem är att kommuner och landsting utan närmare begränsningar kan överlåta, upplåta eller avveckla vissa fysiskt skyddade anläggningar, exempelvis ett berggrum, som byggts upp eller bekostats av staten för det civila försvarets behov. Även detta medför risk för att totalförsvarsviktig egendom skingras eller förstörs.

Kommittén föreslår att det införs en ordning som innebär att totalförsvarets intressen ska beaktas inför överlåtelse och upplåtelse

samt i vissa fall avveckling av närmare utpekad egendom, som är av väsentligt intresse för totalförsvaret. Det innebär att staten ges möjlighet att granska och ytterst förbjuda sådana förfaranden om väsentliga totalförvarsintressen så kräver. På så sätt blir det möjligt att beakta totalförvarsintressen på ett enhetligt sätt vid överlåtelser, upplåtelser och avveckling och de beskrivna allvarliga konsekvenserna kan undvikas eller minskas. Kommittén ser också att ett sådant kontrollsystem kan vara till hjälp för kommunerna att bättre ta sitt ansvar för totalförsvaret.

Visserligen är det möjligt för staten att ta i anspråk egendom för totalförvarsändamål genom expropriationsverktyget, vilket skulle kunna utnyttjas för att förhindra någon annans ägande eller nyttjande eller för att återta egendom i efterhand. Expropriationslagstiftningen innehåller dock inte någon mekanism genom vilken staten kan få kännedom om tilltänkta överlåtelser eller upplåtelser för att kunna agera preventivt. Ett ingripande i efterhand kan innebära att skada, t.ex. i form av förberedande antagonistisk åtgärd, redan har skett. Kommittén har också övervägt en statlig förköpsrätt beträffande totalförsvarsviktig egendom. Kommittén bedömer dock att ett kontrollsystem som utmynnar i att staten kan hindra en tilltänkt överenskommelse är ett lämpligt och effektivt komplement och alternativ till den befintliga expropriationslagstiftningen. Förslaget om ett kontrollsystem är vidare både mindre ingripande för den enskilde och mindre betungande och kostsam för staten, än att staten själv går in som ägare till egendomen.

Egendom av väsentligt intresse för totalförsvaret

Kommittén föreslår att kontrollsystemet ska omfatta

- hamnar och flygplatser,
- fastigheter i områden med geografiska förhållanden av väsentlig betydelse för det militära försvaret samt
- skyddade anläggningar som inrättats för behov inom civilt försvar.

Hamnar och flygplatser är till följd av sin särskilda utformning och funktion samt ofta utifrån sitt geografiska läge av särskild betydelse för totalförsvaret. Vem som äger eller nyttjar en hamn kan vara av

betydelse för landets försvar och försörjningstrygghet. Rådigheten över en hamn eller flygplats kan således innebära en stor strategisk fördel för en antagonist. Kommittén anser att en statlig kontroll över överlåtelser och upplåtelser som rör hamnar och flygplatser, med möjlighet att förbjuda en från totalförvarssynpunkt riskfylld överenskommelse, kan fylla en viktig funktion. Det är samtidigt varken behövt eller rimligt att alla hamnar och flygplatser ska omfattas av granskning. Kommittén har eftersträvat avgränsningar som gör att exempelvis mindre flygplatser samt enskilda fritidshamnar och fiskehamnar som inte har sådan storlek, funktion eller annan kvalifikation att de kan förväntas vara av totalförvarsintresse, faller utanför tillämpningsområdet. Ett särskilt undantag föreslås för bl.a. insjöhamnar.

Även när det gäller ägande och nyttjande av fastigheter i skyddsvärda geografiska områden ser kommittén att en statlig kontroll av överlåtelser och upplåtelser kan vara ett betydelsefullt verktyg för att värna totalförsvarets intressen. Dessa områden är av intresse exempelvis för att de ligger i anslutning till en viktig farled eller ett hamninlopp. De kan på grund av sin geografiska belägenhet också inrymma anläggningar av väsentlig betydelse för det militära försvaret. Rådigheten över fastigheter i sådana områden skulle ytterst kunna innebära strategiska fördelar för en antagonist och försvåra för Försvarsmakten att fullgöra uppdraget att försvara Sverige. Kommittén föreslår att det ska ankomma på regeringen att i förordningsform bestämma den geografiska utsträckningen av sådana områden genom att dessa direkt framgår av kartor som biläggs förordningen. Kommittén föreslår att områden som motsvarar de tidigare militära skyddsområdena pekas ut som skyddsvärda geografiska områden. Dessa områden har alltså relevans för det militära försvaret utifrån sin geografiska belägenhet. Genom att områdena pekas ut på en karta kommer det bli enkelt för enskilda fastighetsägare att kontrollera om deras fastigheter omfattas av den föreslagna lagen.

Ett kontrollsystem kan innebära en inskränkning i enskilda ägares rätt att fritt få förfoga över sin egendom. Den rätt till fri etablering och fria kapitalrörelser som regleras i den internationella handelsrätten och EU-rätten behöver också beaktas. Vidare kan ett kontrollsystem i praktiken medföra en viss inskränkning i den kommunala självstyrelsen då förslaget ytterst kan komma att begränsa

kommunens rätt att välja hur den vill bedriva den egna verksamheten. För att motivera dessa inskränkningar har det varit avgörande för kommittén att den egendom som ska omfattas av granskningen på ett tydligt och rättssäkert sätt går att peka ut. Det har också varit avgörande att egendomen är av sådan väsentlig betydelse för totalförsvaret och har ett sådant skyddsbehov, att det är motiverat att kontrollera vem som äger och nyttjar den. Kommittén har utifrån dessa förutsättningar gjort bedömningen att det för närvarande saknas möjligheter att peka ut annan egendom än den nämnda, dvs. hamnar och flygplatser, fastigheter i skyddsvärda geografiska områden samt skyddade anläggningar som inrättats för behov inom civilt försvar.

Eftersom utgångspunkten för kommitténs arbete har varit ökade möjligheter för staten att skydda totalförsvarsverksamhet omfattas inte statligt ägd egendom av lagen, vare sig den ägs av en statlig myndighet eller ett bolag i vilket staten har ett bestämmande inflytande.

Överlåtelse och upplåtelse som omfattas av granskning

Med överlåtelse avses i förslaget i huvudsak äganderättsövergång genom försäljning, byte eller gåva. Granskningen föreslås omfatta överlåtelse av hel eller del av, eller andel i, fast egendom som ingår i en hamn eller flygplats eller ett skyddsvärt geografiskt område eller inrymmer skyddade anläggningar som inrättats för behov inom civilt försvar. Även överlåtelse av byggnader och anläggningar som uppförts på den fasta egendomen av annan än egendomens ägare omfattas. Kontrollsystemet gäller även överlåtelse av aktier eller andelar i bolag som äger egendom som utpekats i lagen, dock inte aktier i publika aktiebolag.

Upplåtelse av sådan egendom som pekas ut i lagen ska som huvudregel bli föremål för granskning. Med tanke på hur vitt skilda företeelser termen upplåtelse kan träffa finns det samtidigt behov av vissa avgränsningar och undantag för olika egendomslag. Beträffande hamnar och flygplatser föreslår kommittén att granskningen begränsas till upplåtelse som med hänsyn till nyttjarens identitet eller till upplåtelsens karaktär, omfattning, varaktighet eller frekvens inte är typiskt förekommande inom verksamheten för hamnen eller flygplatsen. Det som här avses är att upplåtelse som är en del av den

dagliga kommersiella driften och som inte kan förväntas påverka totalförsvarets intressen ska falla utanför samrådsskyldigheten. Det är inte meningen att den dagliga driften av en hamn eller flygplats ska försvåras av kontrollsystemet.

När det gäller fastigheter i skyddsvärda geografiska områden föreslås granskningen begränsas till upplåtelser av hus eller jord, eller del av hus, för mer än tre månader. Det är den sammanlagda upplåtelse tiden till samma person som är avgörande för om anmälningsplikten inträder. Genom begränsningen i tid faller exempelvis kortvariga sommarstugeuthyrningar och löpande uthyrning av sängplats på hotell och vandrarhem utanför lagens tillämpningsområde. I förhållande till enskilda ägare undantas dessutom vissa överlåtelser och upplåtelser mellan närstående.

Granskningsmyndigheten

Kommittén föreslår att länsstyrelserna i Skåne, Stockholms, Västra Götalands och Norrbottens län blir granskningsmyndighet enligt förslaget och ges behörighet att godkänna, villkora och förbjuda förfaranden enligt lagen.

Granskningen initieras genom samråd eller efter anmälan

Kommitténs förslag innebär för kommuners och landstings del att en tilltänkt överlåtelse, upplåtelse eller avveckling som omfattas av lagen ska föregås av ett obligatoriskt samrådsförfarande med granskningsmyndigheten. Samrådets syfte är att bedöma en tilltänkt överlåtelses eller upplåtelses lämplighet ur totalförsvars synpunkt. Med kommun eller landsting likställs bolag som helt eller delvis ägs av kommunen eller landstinget.

För enskilda fysiska och juridiska personer föreslås regleringen skilja sig åt beroende på vilken typ av objekt det handlar om. Vid överlåtelser och upplåtelser av en hamn eller en flygplats föreslås reglerna för samrådsförfarande gälla. När det gäller fastigheter i skyddsvärda geografiska områden föreslås att tilltänka överlåtelser och upplåtelser som omfattas av lagen ska föregås av ett obligatoriskt anmälningsförfarande, varefter granskningsmyndigheten ska göra en inledande granskning och bedöma den tilltänkta affärens lämplighet

ur totalförsvarsynpunkt. Skälet till att samråd inte föreskrivs i dessa fall är att det enligt kommitténs mening inte kan förväntas att berörda enskilda fastighetsägare kan bedöma en tilltänkt fastighetsaffärs implikationer ur totalförsvarsynpunkt eller krävas att de ska föra en dialog i dessa frågor med granskningsmyndigheten.

Beslut inom ramen för samrådet eller efter inledande granskning

Kommittén bedömer att de flesta ärenden kommer att kunna avslutas inom ramen för samrådet eller vid inledande granskning efter anmälan.

I *samrådsärenden* föreslår vi att ett ärende ska kunna avslutas utan ytterligare åtgärder om granskningsmyndigheten bedömer det som uppenbart att den tilltänkta överlåtelsen, upplåtelsen eller avvecklingen kan ske utan att det strider mot väsentliga totalförvarsintressen. Detsamma ska gälla om granskningsmyndigheten bedömer att förfarandet *inte* kan ske utan att det strider mot väsentliga totalförvarsintressen och den samrådande parten delar granskningsmyndighetens bedömning. Kommittén utgår från att den samrådande ägaren, i de flesta fall en kommun eller ett landsting, har ett sådant intresse och ansvar i frågan, att det i dessa fall inte bör krävas några mer tvingande åtgärder från granskningsmyndighetens sida.

I *anmälningsärenden* föreslår vi att ett ärende ska kunna avslutas utan ytterligare åtgärder enbart om granskningsmyndigheten bedömer det som uppenbart att den tilltänkta överlåtelsen eller upplåtelsen kan ske utan att det strider mot väsentliga totalförvarsintressen.

Uppenbarhetskravet markerar att det är relativt enkla och okomplicerade fall som är tänkta att avgöras inom ramen för samråd och vid en inledande granskning. Kommittén bedömer att många ärenden, särskild när det gäller enskilt ägd egendom, kommer att höra till denna kategori.

Om det saknas förutsättningar att avsluta ärendet utan åtgärd ska granskningsmyndigheten i stället fatta beslut om att inleda en fördjupad granskning. Ett undantag föreslås dock för skyddade anläggningar som inrättats för behov inom civilt försvar. Det handlar här om en unik typ av egendom vilken som huvudregel bör behållas som totalförsvarsviktig resurs och där det inte förutses några alltför

komplicerade bedömningar. Det föreslås därför inte någon fördjupad granskning i de fall kommunen och granskningsmyndigheten inte är överens inom ramen för samrådet. I stället föreslår vi att granskningsmyndigheten ska kunna fatta ett slutligt beslut i ärendet om att en tilltänkt överlåtelse, upplåtelse eller avveckling endast ska få ske på vissa villkor, eller inte alls.

Fördjupad granskning om ärendet inte kan avslutas utan åtgärd

Den fördjupade granskningen är tänkt att förekomma i de potentiellt problematiska fallen som inte kunnat lösas inom ett samrådsförfarande eller avslutas utan åtgärd efter en inledande granskning. Granskningsmyndigheten ska under en fördjupad granskning vidta de ytterligare granskningsåtgärder som behövs för att bedöma de totalförsvarsintressen som i det enskilda fallet står på spel och vilka sårbarheter den granskade överlåtelsen eller upplåtelsen kan innebära för dessa. För bedömningen kan behövas dels fördjupad information om en hamns eller flygplats användningsområde eller en tilltänkt köparens bakomliggande ägandeförhållanden men även underrättelseinformation, analys av omvärldsläget och rådande hotbild m.m. En viktig del i förslaget är därför att granskningsmyndigheten i behövlig omfattning ska samråda med för ärendet relevanta myndigheter. Granskningsmyndigheten ska under en fördjupad granskning i samtliga fall inhämta yttrande från Försvarmakten och Säkerhetspolisen.

Granskningsmyndigheten kan efter fördjupad granskning besluta att en överlåtelse eller upplåtelse inte får ske eller får ske på angivna villkor

Om det står klart för granskningsmyndigheten att en överlåtelse av en kommunalt eller landstingsägd hamn eller flygplats kan ske utan att det strider mot totalförsvarets intressen, ska granskningsmyndigheten besluta att ärendet ska avslutas utan några ytterligare åtgärder. Detsamma gäller beträffande upplåtelser av hamnar och flygplatser, överlåtelser av hamnar och flygplatser som ägs av enskilda samt överlåtelser och upplåtelser av fastigheter inom skyddsvärda geografiska områden, om det saknas anledning att anta att åtgärden strider mot totalförsvarets intressen.

I andra fall får myndigheten besluta att överlåtelsen eller upplåtelsen inte får ske eller, om det är tillräckligt, besluta om att förfarandet får genomföras på vissa angivna villkor. Ett beslut om förbud eller villkor får inte göras mer ingripande eller omfattande än vad som behövs för att tillgodose skyddsbehovet och får endast meddelas om skyddsbehovet uppväger den skada eller annan olägenhet som åtgärden medför för allmänna eller enskilda intressen. Sådana beslut ska alltså föregås av en proportionalitetsavvägning i varje enskilt fall.

Granskningsmyndigheten ges möjlighet ingripa i efterhand

Kontrollsystemet är avsett att i första hand verka på förhand. Granskningsmyndigheten bör dock även kunna förbjuda en överlåtelse eller upplåtelse i efterhand, om myndigheten till följd av uteblivet samråd eller utebliven anmälan fått reda på en överlåtelse eller upplåtelse först då. Myndighetens rätt att ingripa i efterhand föreslås dock begränsas i tid till att gälla inom ett år från det att överlåtelsen eller upplåtelsen fullföljdes.

Inlösen

Det föreslagna kontrollsystemet avser att skydda viktiga totalförsvarsintressen, ett angeläget samhällsintresse. Samtidigt kan systemet innebära inskränkningar av enskilda ägares rätt att förfoga över sin egendom. Kommittén föreslår att en förbjuden försäljning av en fastighet belägen inom ett skyddsvärt geografiskt område ska medföra rätt till statlig inlösen för en enskild ägare. Det innebär att staten har skyldighet att på ägarens begäran lösa in fastigheten på de villkor som överenskommits mellan de tilltänkta eller tidigare parterna. Någon kompensationsrätt föreslås däremot inte i förhållande till andra av lagen berörda ägare och förfaranden. Begränsningen motiveras av att utpekade enskilda ägares skyddsbehov har ansetts väga särskilt tungt och att ett försäljningsförbud mot dessa därför innebär ett särskilt kännbart ingripande i äganderätten.

Begäran om inlösen ska göras till granskningsmyndigheten som ska göra bedömningen om köpeskilling och övriga villkor kan bedömas som rimliga. Om myndigheten motsätter sig inlösen, ska talan om inlösen kunna väckas vid mark- och miljödomstolen.

Överklagande

Kommittén föreslår att granskningsmyndighetens beslut att villkora eller förbjuda en avveckling, upplåtelse eller överlåtelse ska få överklagas. Därtill föreslås att Försvarsmakten och Säkerhetspolisen ska kunna överklaga granskningsmyndighetens beslut i de fall ett ärende avslutas utan åtgärder eller beslutet innebär föreläggande om villkor. Överklagande ska i samtliga fall ske till regeringen. Enskilda kan begära att regeringens beslut prövas enligt lagen (2006:304) om rättsprövning av vissa regeringsbeslut.

Förhållandet till säkerhetsskyddslagen (2018:585)

En ny säkerhetsskyddslag trädde i kraft den 1 april 2019. I betänkandet SOU 2018:82, Kompletteringar till den nya säkerhetsskyddslagen, presenteras förslag till ytterligare förändringar i säkerhetsskyddslagstiftningen. Dessa förändringar innebär bl.a. införande av ett kontrollsystem vid överlåtelser och upplåtelser av säkerhetskänslig verksamhet och viss tillhörande egendom. I den mån den utpekade egendomen i kommitténs förslag utgör eller ingår i en säkerhetskänslig verksamhet finns det därmed risk för att egendomen skulle kunna omfattas av dubbla kontrollsystem. Inte minst kan det tänkas bli fallet vid överlåtelse eller upplåtelse av en hamn eller flygplats. Om de nyss nämnda kompletteringarna i säkerhetsskyddslagen införs föreslår kommittén att möjligheten till granskning enligt vår föreslagna lag ska vara subsidiär i förhållande till det föreslagna kontrollsystemet enligt säkerhetsskyddslagen. Detta innebär att om en överlåtare eller upplåtare är skyldig att samråda angående överlåtelse eller upplåtelse av det aktuella objektet i enlighet med säkerhetsskyddslagens bestämmelser, behöver ingen anmälan eller samråd beträffande affären göras enligt kommitténs föreslagna lag. Kommitténs förslag är samtidigt inte beroende av eller avsett att vara ett komplement till förslaget enligt säkerhetsskyddslagen. För det fall ett utvecklat kontrollsystem enligt säkerhetsskyddslagen inte blir verklighet påverkas inte kommitténs förslag på annat sätt än att behovet av det nu föreslagna kontrollsystemet kan komma att öka.

1 Författningsförslag

1.1 Förslag till lag om överlåtelser och upplåtelser av egendom av väsentligt intresse för totalförsvaret

1 kap. Lagens syfte och definitioner

Syfte och tillämpningsområde

1 § Denna lag syftar till att skydda väsentliga totalförsvarsintressen i samband med överlåtelse, upplåtelse och, i vissa fall, avveckling, av egendom som är av väsentligt intresse för totalförsvaret. Lagen innehåller bestämmelser om statens rätt att granska och vid behov förbjuda eller villkora en överlåtelse, upplåtelse eller avveckling av egendom som ägs av en kommun, ett landsting eller en enskild.

Lagen gäller inte överlåtelser och upplåtelser som sker från eller till staten eller en juridisk person där staten har ett bestämmande inflytande. Lagen gäller inte heller överlåtelser och upplåtelser som sker till en kommun eller ett landsting eller en juridisk person där kommunen eller landstinget har ett bestämmande inflytande.

Med kommun eller landsting jämställs i denna lag ett av kommunen respektive landstinget hel- eller delägt bolag.

2 § Denna lag ska inte tillämpas på sådana överlåtelser eller upplåtelser av egendom i säkerhetskänslig verksamhet enligt säkerhetskyddslagen (2018:585) som medför skyldighet för verksamhetsutövaren att samråda med tillsynsmyndighet enligt den lagen.

Definitioner

3 § I denna lag avses med

egendom av väsentligt intresse för totalförsvaret

1. hamnar,
2. flygplatser,
3. skyddade anläggningar som inrättats för behov inom civilt försvar, samt
4. fast egendom samt sådana byggnader och andra anläggningar som är lös egendom, om egendomen är belägen inom ett skyddsvärt geografiskt område.

hamn

sådan hamn som används för eller har använts för kommersiella sjötransporter eller för militär verksamhet.

flygplats

ett område som motsvarar definitionen av flygplats enligt 6 kap. 1 § luftfartslagen (2010:500) och som används eller har använts för kommersiell luftfart eller som har använts för militär luftfart.

skyddad anläggning som inrättats för behov inom civilt försvar

en ledningsplats eller annan anläggning som inrättats för befolkningens behov av skydd och vård under höjd beredskap, vilken har försetts med förstärkt fysiskt skydd och som staten överlåtit till en kommun eller ett landsting eller som kommunen eller landstinget inrättat med ekonomiskt bidrag från staten.

skyddsvärt geografiskt område

ett område med geografiska förhållanden av väsentlig betydelse för det militära försvaret som med stöd av 5 kap. 8 § 1 har utpekats som ett skyddsvärt geografiskt område.

granskningsmyndigheten

den länsstyrelse som enligt regeringens bestämmande ska vara granskningsmyndighet enligt denna lag för respektive del av Sveriges territorium.

2 kap. Egendom ägd av kommuner och landsting**Hamnar och flygplatser**

1 § En kommun eller ett landsting som avser att helt eller delvis överlåta en hamn eller en flygplats eller en byggnad eller annan anläggning inom en hamn eller en flygplats ska, innan en bindande överenskommelse om överlåtelsen träffas, samråda med granskningsmyndigheten om överlåtelsens lämplighet från totalförsvarsynpunkt.

Detsamma gäller en kommun eller ett landsting som avser att helt eller delvis upplåta sådan egendom som avses i första stycket, om upplåtelsen med hänsyn till nyttjarens identitet eller till upplåtelsens karaktär, omfattning, varaktighet eller frekvens inte är typiskt förekommande inom verksamheten för hamnen eller flygplatsen.

Fast egendom som är belägen inom skyddsvärda geografiska områden

2 § Samrådsskyldigheten enligt 1 § första stycket gäller även för en kommun eller ett landsting som avser att helt eller delvis överlåta fast egendom som är belägen inom ett skyddsvärt geografiskt område eller en byggnad eller annan anläggning som är belägen inom ett sådant område. Samrådsskyldigheten gäller även vid upplåtelse av hus eller del av hus eller av jord inom ett sådant område om upplåtelsen gäller för en sammanlagd tid om minst tre månader.

Skyddade anläggningar som inrättats för behov inom civilt försvar

3 § Samrådsskyldigheten enligt 1 § första stycket gäller även för en kommun eller ett landsting som avser att avveckla, överlåta eller upplåta en skyddad anläggning som inrättats för behov inom civilt försvar.

Aktieöverlåtelser m.m.

4 § Med överlåtelse av egendom enligt 1, 2 eller 3 § avses även överlåtelse av aktier eller andelar i ett bolag som äger sådan egendom som avses i bestämmelsen, dock inte aktier i publika aktiebolag.

Närmare om samrådet

5 § Vid ett samråd enligt 1, 2 eller 3 § ska kommunen eller landstinget, i den utsträckning granskningsmyndigheten begär det, lämna uppgifter om föremålet för den tilltänkta överlåtelsen, upplåtelsen eller avvecklingen, parterna samt övriga villkor. Granskningsmyndigheten ska i den utsträckning det behövs inhämta synpunkter från Försvarsmakten, Säkerhetspolisen och andra berörda myndigheter.

Granskningsmyndigheten får ta initiativ till samråd enligt 1, 2 eller 3 § om myndigheten får kännedom om ett tilltänkt förfarande som avses där utan att ett samråd initierats av kommunen eller landstinget.

Granskningsmyndighetens beslut efter samråd

6 § Om granskningsmyndigheten bedömer det som uppenbart att den tilltänkta överlåtelsen, upplåtelsen eller avvecklingen kan ske utan att det strider mot väsentliga totalförsvarsintressen, ska myndigheten utan onödigt dröjsmål besluta att ärendet inte föranleder någon ytterligare åtgärd. Detsamma gäller om samrådsparterna efter samrådet är överens om att den tilltänkta överlåtelsen, upplåtelsen eller avvecklingen inte bör ske eller kan ske på vissa angivna villkor.

I andra fall än som avses i första stycket ska granskningsmyndigheten utan onödigt dröjsmål fatta beslut om en fördjupad granskning. Om samrådet avsett en skyddad anläggning som inrättats för

behov inom civilt försvar ska granskningsmyndigheten i stället utan onödigt dröjsmål besluta att den tilltänkta överlåtelsen, upplåtelsen eller avvecklingen inte får ske eller att den endast får ske på vissa angivna villkor.

3 kap. Enskilt ägd egendom

Hamnar och flygplatser

1 § Om en enskild avser att helt eller delvis överlåta en hamn eller en flygplats, eller en byggnad eller annan anläggning inom en hamn eller en flygplats, ska samråd ske enligt bestämmelserna i 2 kap. 1 och 5 §§ och granskningsmyndigheten vidta de åtgärder som framgår i 2 kap. 6 § första stycket och andra stycket första meningen.

Detsamma gäller en enskild som avser att helt eller delvis upplåta sådan egendom som avses i första stycket, om upplåtelsen med hänsyn till nyttjarens identitet eller till upplåtelsens karaktär, omfattning, varaktighet eller frekvens inte är typiskt förekommande inom verksamheten för hamnen eller flygplatsen.

Fast egendom inom skyddsvärda geografiska områden

2 § En enskild som avser att helt eller delvis överlåta fast egendom som är belägen inom ett skyddsvärt geografiskt område eller en byggnad eller annan anläggning inom ett sådant område ska, innan en bindande överenskommelse om överlåtelsen träffas, anmäla detta till granskningsmyndigheten. Detsamma gäller för en enskild som avser att inom ett sådant område för en sammanlagd tid om minst tre månader upplåta hus eller del av hus eller jord.

3 § Anmälningsskyldigheten enligt 2 § gäller inte i fråga om överlåtelser, om

1. förvärvaren eller, när makar, sambor eller partner i registrerat partnerskap förvärvar gemensamt, någon av dem är överlåtarens barn eller förvärvaren är överlåtarens make, sambo eller partner i registrerat partnerskap,

2. överlåtelsen avser endast andel av fastighet samt förvärvaren redan äger annan andel i fastigheten och denna andel förvärvats på annat sätt än genom gåva,

3. förvärvaren får egendomen genom arv eller testamente, eller

4. överlåtelsen sker på exekutiv auktion.

Anmälningsskyldigheten enligt 2 § gäller inte heller i fråga om upplåtelser som sker till upplåtarens barn eller make, sambo eller partner i registrerat partnerskap.

Aktieöverlåtelser m.m.

4 § Med överlåtelse av egendom enligt 1 eller 2 § avses även överlåtelse av aktier eller andelar i ett bolag som äger sådan egendom som avses i den bestämmelsen, dock inte aktier i publika aktiebolag.

Anmälan

5 § Anmälan enligt 2 § ska innehålla information om föremålet för den tilltänkta överlåtelsen eller upplåtelsen, parterna samt övriga villkor.

Om granskningsmyndigheten på annat sätt än genom en anmälan enligt 2 § får kännedom om en sådan tilltänkt överlåtelse eller upplåtelse som träffas av anmälningsskyldighet enligt bestämmelsen får myndigheten förelägga den som avser att genomföra överlåtelsen eller upplåtelsen att inkomma med en anmälan om densamma. Föreläggandet får förenas med vite.

Granskningsmyndighetens beslut efter anmälan

6 § Om granskningsmyndigheten efter en anmälan enligt 2 § bedömer det som uppenbart att den tilltänkta överlåtelsen eller upplåtelsen kan ske utan att det strider mot väsentliga totalförsvarsintressen, ska myndigheten besluta att ärendet inte föranleder någon ytterligare åtgärd. I annat fall ska granskningsmyndigheten fatta beslut om en fördjupad granskning. Beslutet ska fattas senast 30 dagar efter mottagen anmälan.

Granskningsmyndigheten ska inför sitt beslut i den utsträckning det behövs inhämta synpunkter från Försvarmakten, Säkerhetspolisen och andra berörda myndigheter.

4 kap. Gemensamma bestämmelser om fördjupad granskning

Utredning under fördjupad granskning

1 § Efter ett beslut om fördjupad granskning enligt 2 kap. 6 § andra stycket första meningen eller 3 kap. 6 § första stycket andra meningen ska granskningsmyndigheten vidta de ytterligare utredningsåtgärder som behövs för att kunna fatta slutligt beslut i ärendet.

På begäran av granskningsmyndigheten ska den samrådande eller anmälande parten lämna ytterligare uppgifter om den tilltänkta överlåtelsen eller upplåtelsen. Granskningsmyndigheten ska inhämta yttrande från Försvarmakten, Säkerhetspolisen och vid behov från andra berörda myndigheter.

Beslut efter fördjupad granskning

2 § Granskningsmyndigheten ska efter en fördjupad granskning besluta att ärendet avslutas utan någon ytterligare åtgärd

1. om det i fråga om en överlåtelse av en hamn eller en flygplats som ägs av en kommun eller ett landsting står klart att åtgärden kan ske utan att det strider mot väsentliga totalförsvarsintressen, eller

2. om det i fråga om en upplåtelse av egendom som avses i punkten 1 eller överlåtelse eller upplåtelse av annan egendom som omfattas av denna lag saknas anledning att anta att åtgärden strider mot väsentliga totalförsvarsintressen.

I andra fall än som avses i första stycket får myndigheten besluta att en överlåtelse eller upplåtelse inte får ske. Om det är tillräckligt för att undvika skada för väsentliga totalförsvarsintressen får granskningsmyndigheten i stället besluta att överlåtelsen eller upplåtelsen får genomföras på vissa angivna villkor. Föreläggande om villkor får förenas med vite eller meddelas vid påföljd att överlåtelsen eller upplåtelsen annars är ogiltig.

Tider för beslut

3 § Beslut enligt 2 § ska fattas senast 45 dagar efter det att beslut om fördjupad granskning fattades.

Om det finns särskilda skäl får granskningsmyndigheten besluta om förlängd handläggningstid för ärendet, dock med ytterligare högst 30 dagar. Om det finns synnerliga skäl får granskningsmyndigheten därefter besluta om ytterligare förlängd handläggningstid i ärendet, dock med ytterligare högst 30 dagar.

5 kap. Övriga bestämmelser

Beslut i efterhand

1 § Om en överlåtelse eller upplåtelse som omfattas av denna lag har gjorts utan att samråd eller anmälan har skett får granskningsmyndigheten vidta utredningsåtgärder enligt 4 kap. 1 §. Om förutsättningar för ett förbud enligt 4 kap 2 § andra stycket är uppfyllda, får granskningsmyndigheten i efterhand meddela ett sådant förbud.

Ett beslut enligt första stycket får inte fattas senare än ett år från det datum då överlåtelsen eller upplåtelsen blev gällande mellan parterna.

Proportionalitet

2 § Ett beslut enligt denna lag om att en överlåtelse, upplåtelse eller avveckling inte får ske eller endast får ske på vissa villkor ska inte göras mer ingripande eller omfattande än vad som behövs för att skydda väsentliga totalförvarsintressen. Skyddsbehovet ska väga tyngre än den skada eller olägenhet i övrigt som beslutet medför för allmänna eller enskilda intressen.

Verkan av beslut

3 § En överlåtelse eller upplåtelse är ogiltig om den har skett eller fortgår i strid mot ett förbud enligt 4 kap. 2 § andra stycket första meningen eller 5 kap. 1 § första stycket. Detsamma gäller för en överlåtelse eller upplåtelse som skett i strid mot ett beslut om villkor som meddelats vid påföljd av ogiltighet enligt 4 kap. 2 § andra stycket andra och tredje meningen.

Inlösen i vissa fall

4 § Om granskningsmyndigheten i förhållande till en enskild med stöd av 4 kap. 2 § andra stycket eller 5 kap. 1 § första stycket har beslutat om förbud mot en försäljning av fast egendom i ett skyddsvärt geografiskt område, ska staten på säljarens begäran lösa in egendomen till det pris och på de villkor i övrigt som överenskommit mellan de tilltänkta eller tidigare parterna. Detsamma gäller om regeringen har fattat motsvarande beslut efter överklagande dit. Skyldigheten gäller inte om köpeskillingen eller annan ersättning i mer än ringa grad överstiger egendomens värde med hänsyn till dess avkastning och övriga omständigheter eller om avtalsvillkoren i övrigt är oskäligen.

Begäran om inlösen ska framställas hos granskningsmyndigheten inom tre månader efter det att beslutet om förbud vunnit laga kraft.

Om granskningsmyndigheten motsätter sig begäran om inlösen, kan talan om inlösen väckas vid den mark- och miljödomstol inom vars område egendomen är belägen senast tre månader efter att begäran avslagits. Domstolen får besluta att staten ska ersätta den enskilde för hans eller hennes rättegångskostnad eller att vardera parten ska stå för sin egen rättegångskostnad, även om den enskilde har förlorat målet. En förutsättning är att den enskilde hade skälig anledning att få saken prövad.

Anteckning i fastighetsregistret

5 § Uppgift om att granskning av en överlåtelse av fast egendom enligt denna lag pågår eller har avslutats ska antecknas i fastighetsregistrets inskrivningsdel. Detsamma gäller för uppgift om att ett beslut om förbud enligt 2 kap. 6 § andra stycket andra meningen eller 4 kap. 2 § andra stycket har fattats beträffande en överlåtelse av fast egendom.

Granskningsmyndigheten ska genast anmäla sådana förhållanden som avses i första stycket till inskrivningsmyndigheten.

Överklagande

6 § Granskningsmyndighetens beslut enligt 2 kap. 6 § andra stycket andra meningen och 4 kap. 2 § andra stycket får överklagas till regeringen.

Försvarsmakten och Säkerhetspolisen får till regeringen överklaga granskningsmyndighetens beslut enligt 2 kap. 6 § första stycket, 2 kap. 6 § andra stycket andra meningen såvitt gäller beslut om villkor, 3 kap. 6 § första stycket första meningen samt 4 kap. 2 § första stycket och andra stycket såvitt gäller beslut om villkor.

Andra beslut enligt denna lag får inte överklagas.

Sekretess

7 § Den som på grund av bestämmelser i denna lag eller föreskrifter som meddelats med stöd av lagen har fått kännedom om förhållanden som är av betydelse för totalförsvaret eller för Sveriges säkerhet i övrigt eller en enskilds affärs- eller driftförhållanden får inte obehörigen röja eller utnyttja uppgifterna. I det allmännas verksamhet gäller offentlighets- och sekretesslagen (2009:400).

Bemyndigande

8 § Regeringen får

1. för de ändamål som anges i 1 kap. 1 § meddela föreskrifter om vilka områden som ska vara skyddsvärda geografiska områden enligt 1 kap. 3 §, samt

2. meddela undantag från tillämpningen av denna lag.

Denna lag träder i kraft den 00 månad 0000

1.2 Förslag till förordning om överlåtelser och upplåtelser av egendom av väsentligt intresse för totalförsvaret

Inledande bestämmelse

1 § Denna förordning ansluter till vad som föreskrivs i lagen (0000:0000) om överlåtelser och upplåtelser av egendom av väsentligt intresse för totalförsvaret.

Granskningsmyndigheter

2 § Granskningsmyndigheter enligt lagen (0000:0000) om överlåtelser och upplåtelser av egendom av väsentligt intresse för totalförsvaret ska vara

Länsstyrelsen i Skåne län för de delar av Sverige som ingår i Skåne, Blekinge, Kronobergs, Kalmar, Jönköpings eller Östergötlands län,

Länsstyrelsen i Västra Götalands län för de delar av Sverige som ingår i Västra Götalands, Hallands, Örebro eller Värmlands län,

Länsstyrelsen i Stockholms län för de delar av Sverige som ingår i Stockholms, Gotlands, Södermanlands, Västmanlands, Dalarnas, Uppsala eller Gävleborgs län, samt

Länsstyrelsen i Norrbottens län för de delar av Sverige som ingår i Norrbottens, Västerbottens, Jämtlands eller Västernorrlands län.

Skyddsvärda geografiska områden

3 § Skyddsvärda geografiska områden finns i anslutning till orterna
Kalix,
Boden,
Holmögadd,
Hemsö,
Singö,
Söderarm,

Sandhamn,
Mörtö-Bunsön,
Huvudskär,
Muskö,
Landsort,
Gotland,
Karlskrona,
Stärnö,
Styrsö, och
Marstrand.

Områdenas närmare belägenhet och omfattning framgår av bilaga till denna förordning.

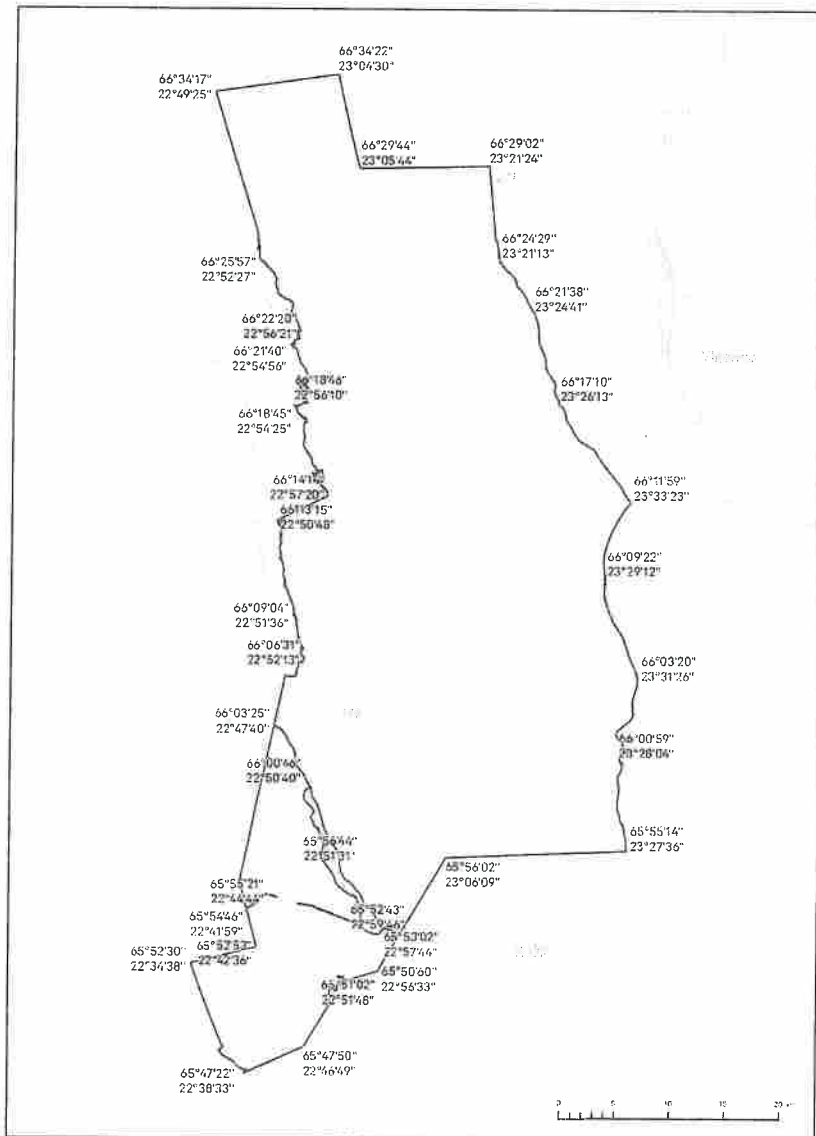
Undantag för vissa hamnar

4 § Lagen (0000:0000) om överlåtelse och upplåtelse av egendom av väsentligt intresse för totalförsvaret ska inte tillämpas i fråga om

1. hamnar som är belägna i en insjö, och
2. andra hamnar, om hamnen kan nå från havet endast via slussar.

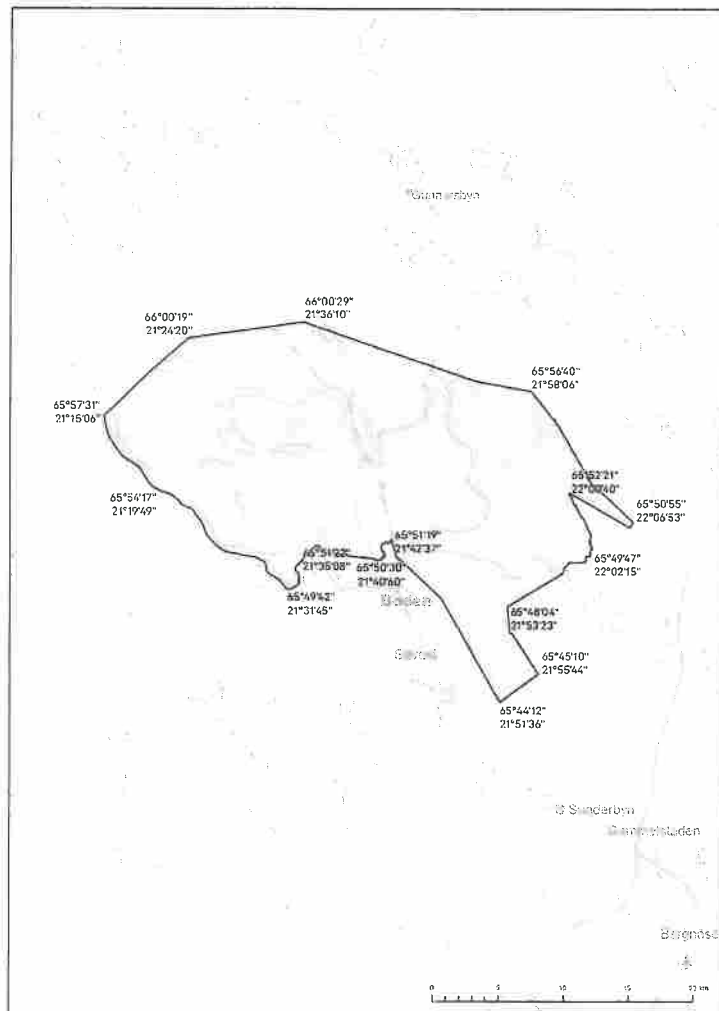
Bilaga 1: Skyddsvärda geografiska områden

Figur 1.1 Kalix



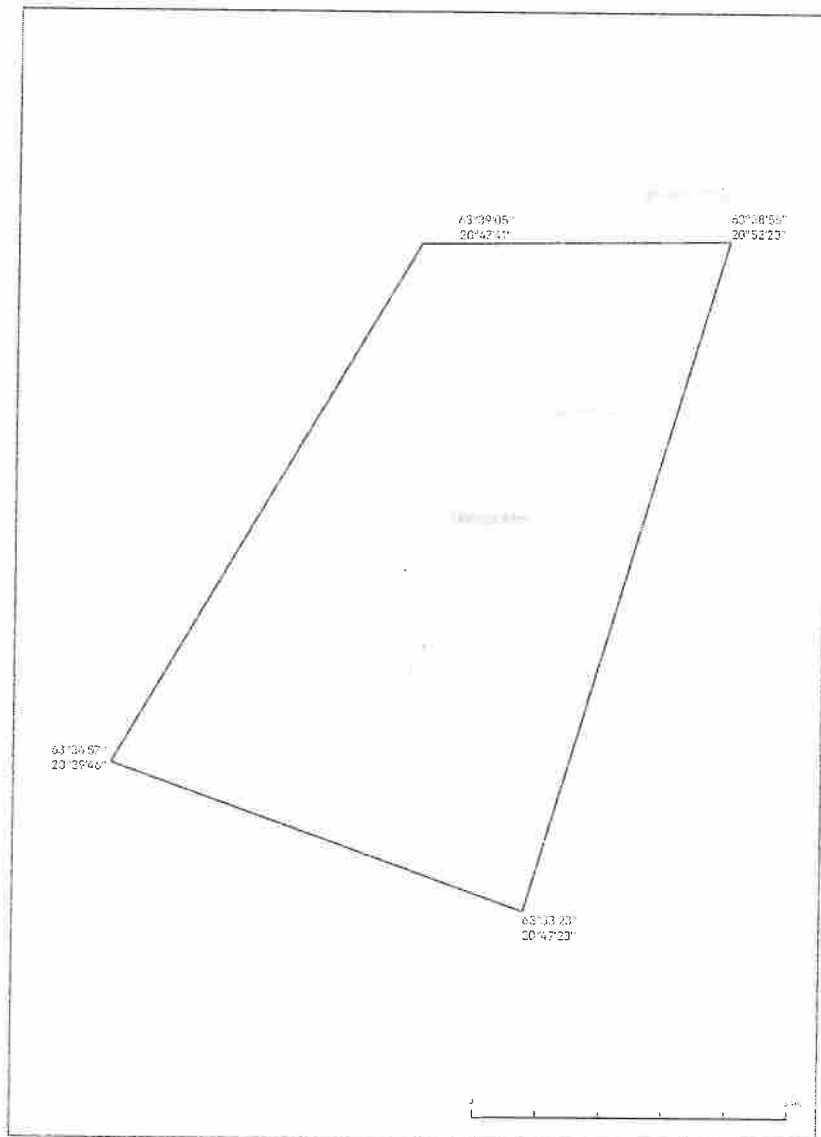
Källa: Försvarsmaktens stödenhet.

Figur 1.2 Boden



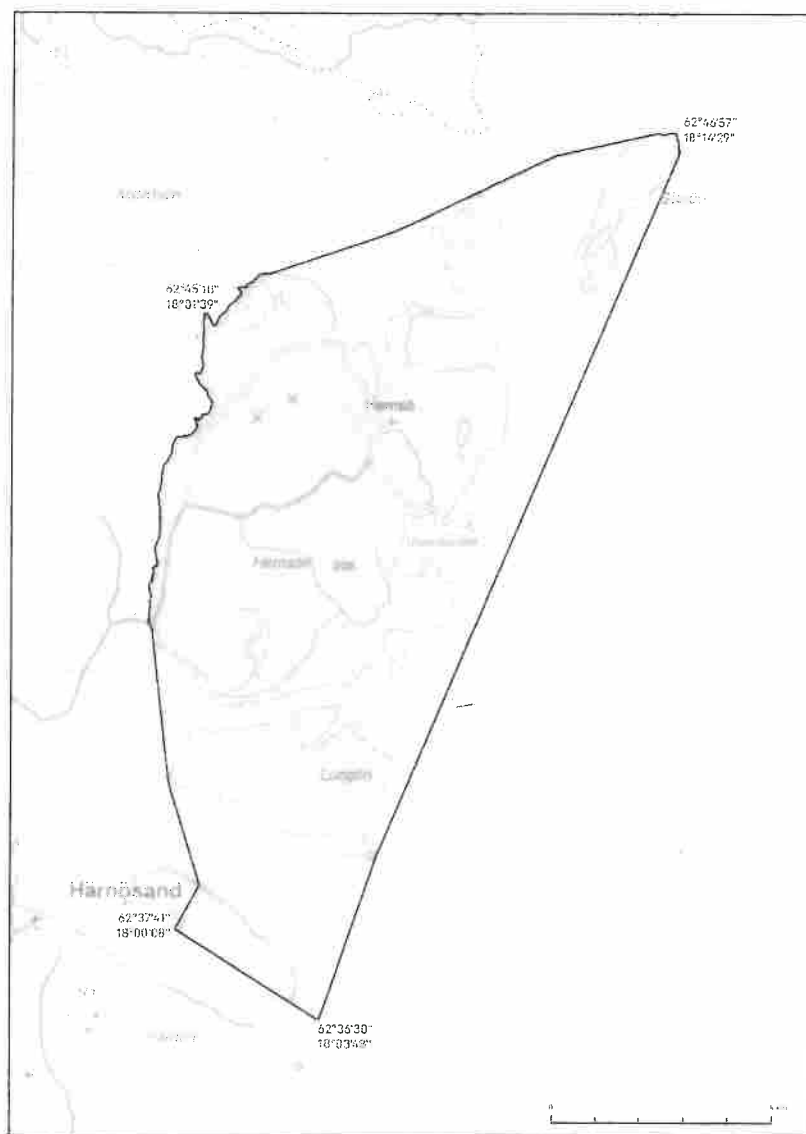
Källa: Försvarsmaktens stödenhet.

Figur 1.3 Holmögadd



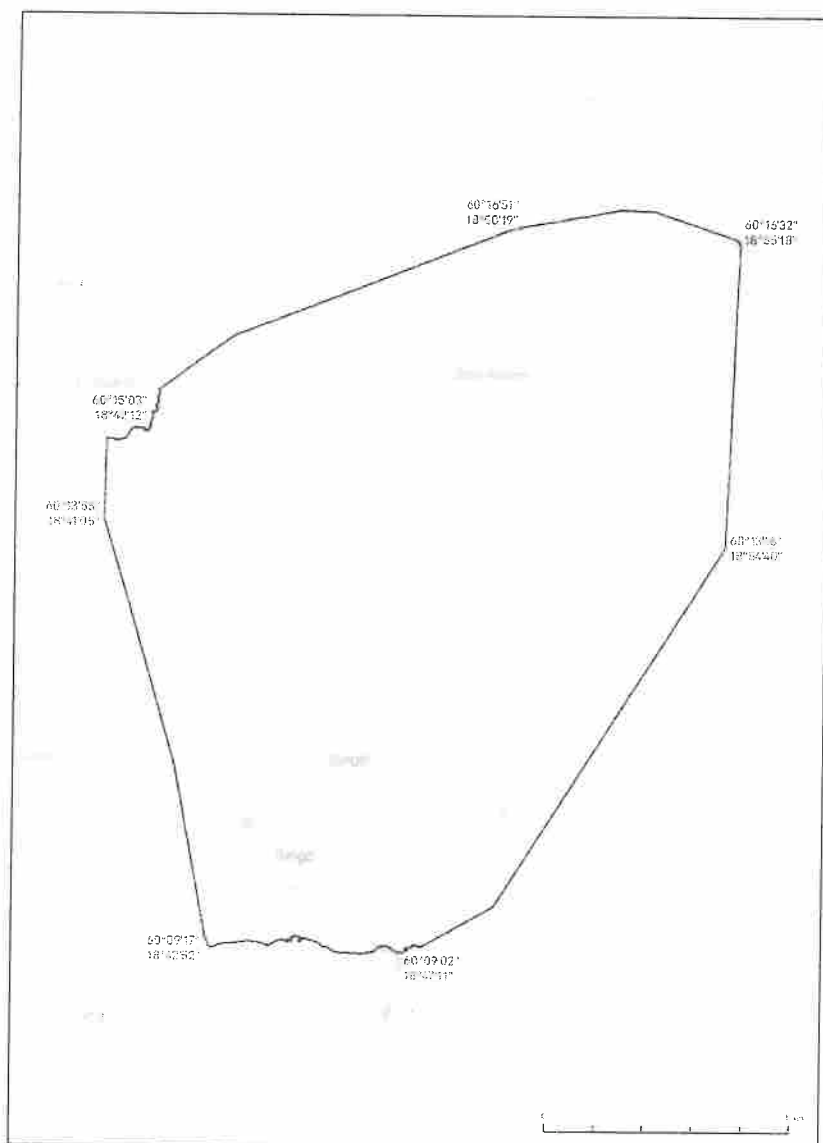
Källa: Försvarsmaktens stödenhet.

Figur 1.4 Hemsö



Källa: Försvarsmaktens stödenhet.

Figur 1.5 Singö



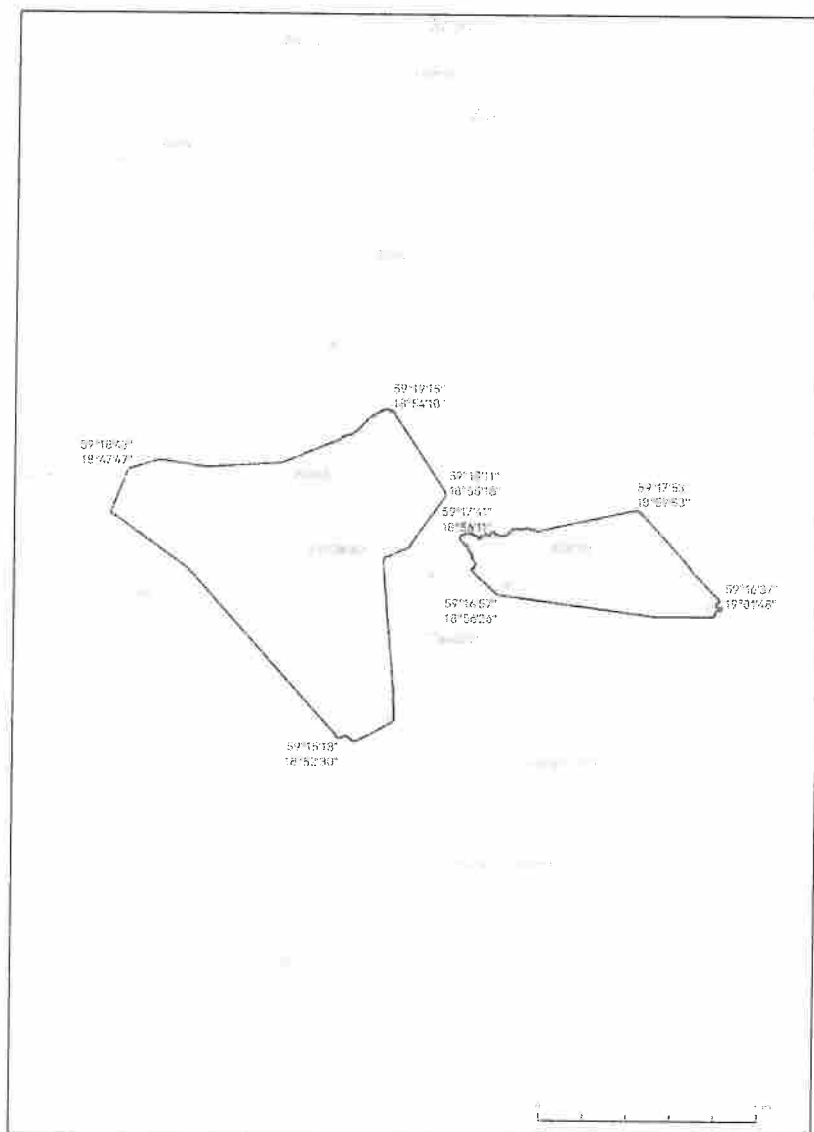
Källa: Försvarmaktens stödenhet.

Figur 1.6 Söderarm



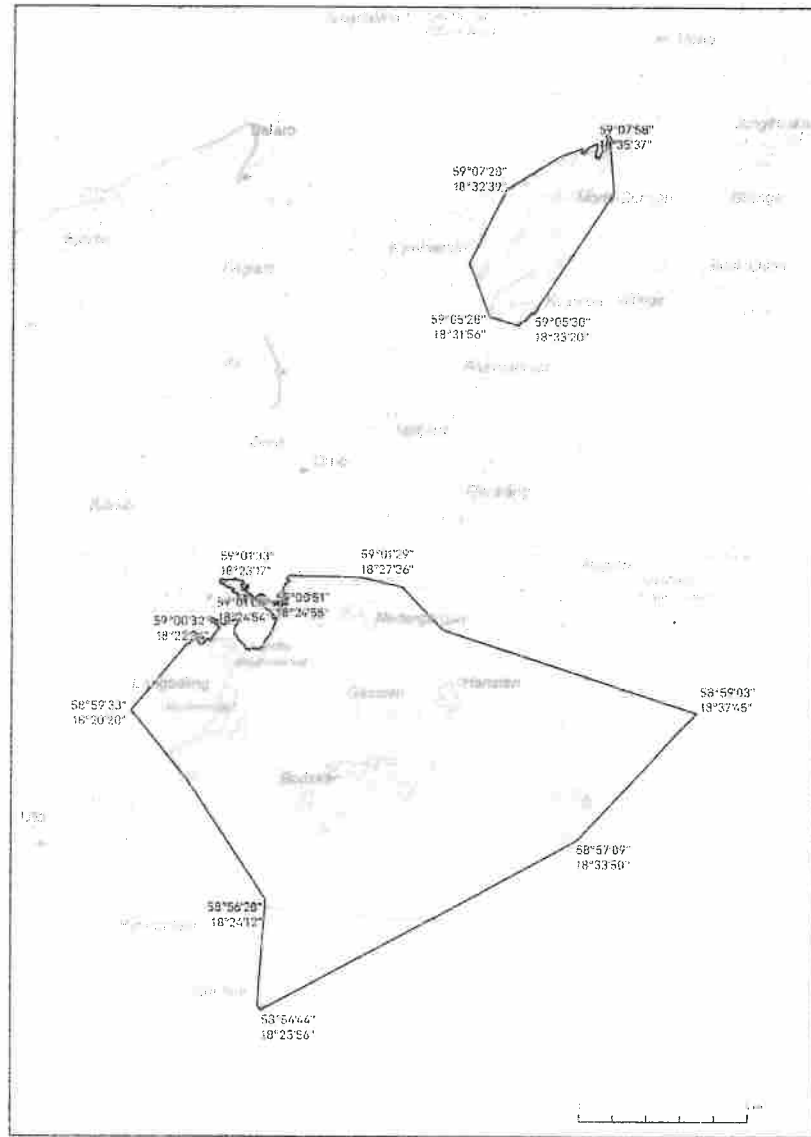
Källa: Försvarsmaktens stödenhet.

Figur 1.7 Sandhamn



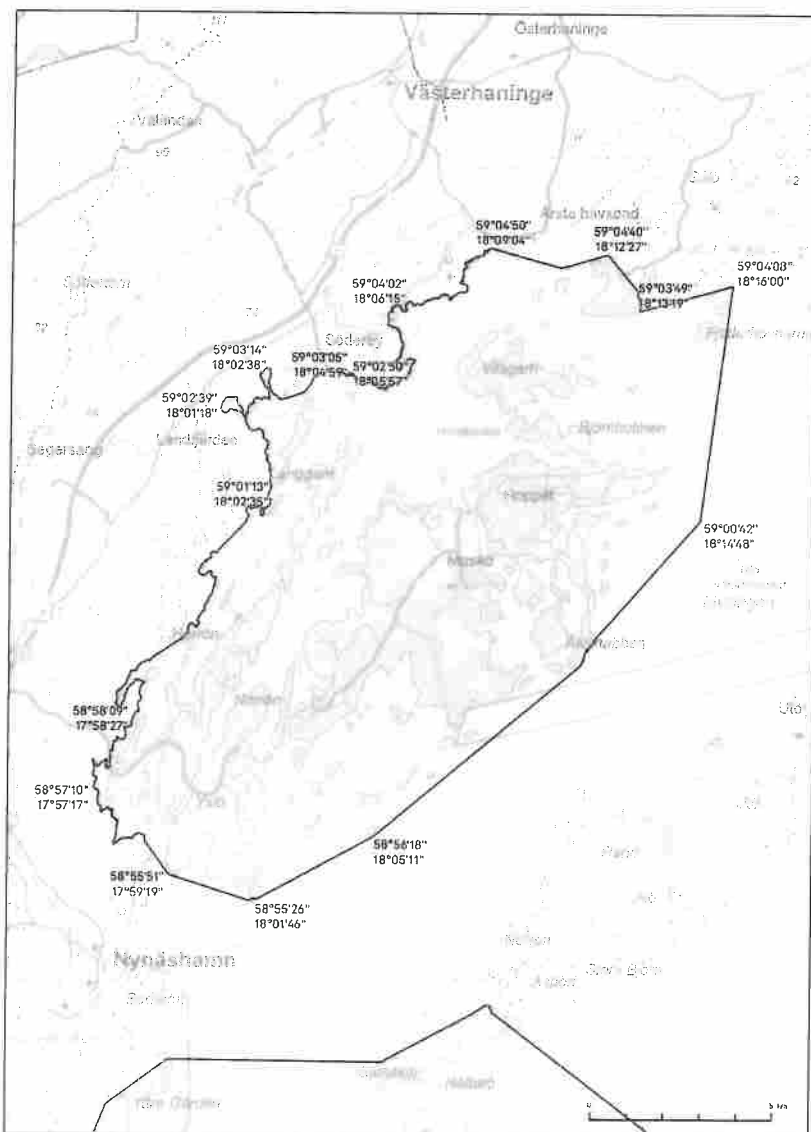
Källa: Försvarmaktens stödenhet.

Figur 1.8 Mörtö-Bunsön och Huvudskär



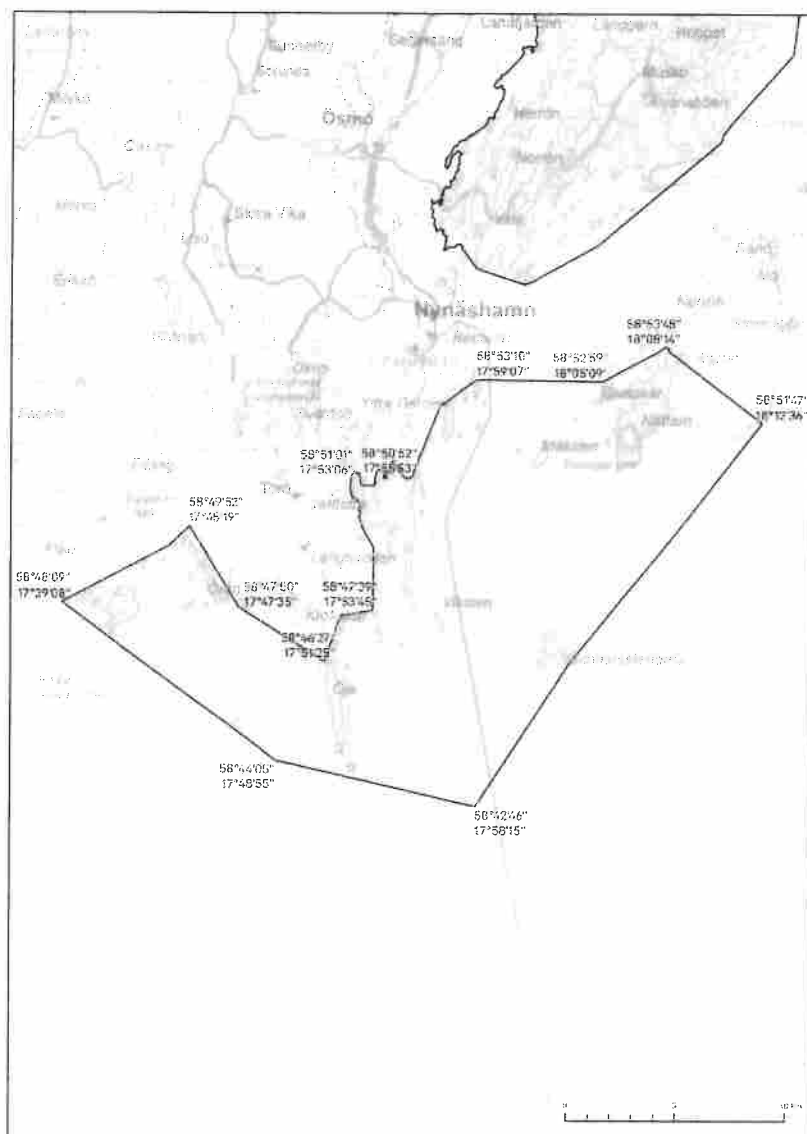
Källa: Försvarets stödenhet.

Figur 1.9 Muskö



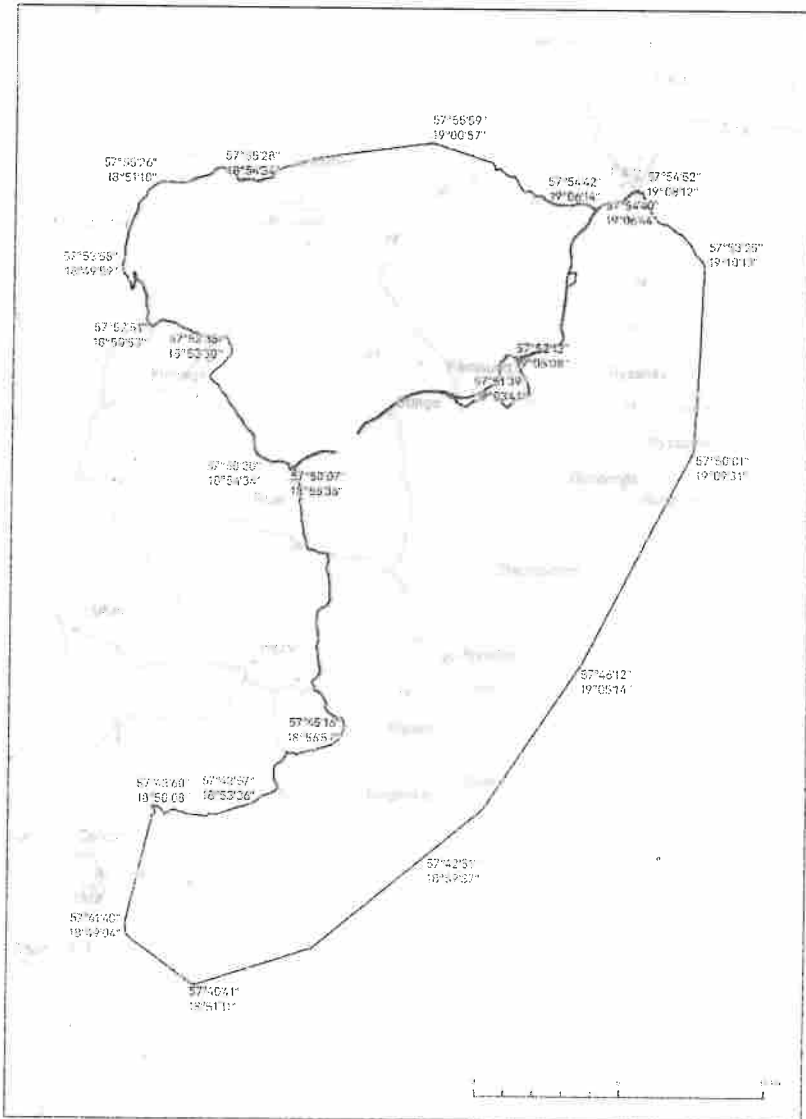
Källa: Försvarsmaktens stödenhet.

Figur 1.10 Landsort



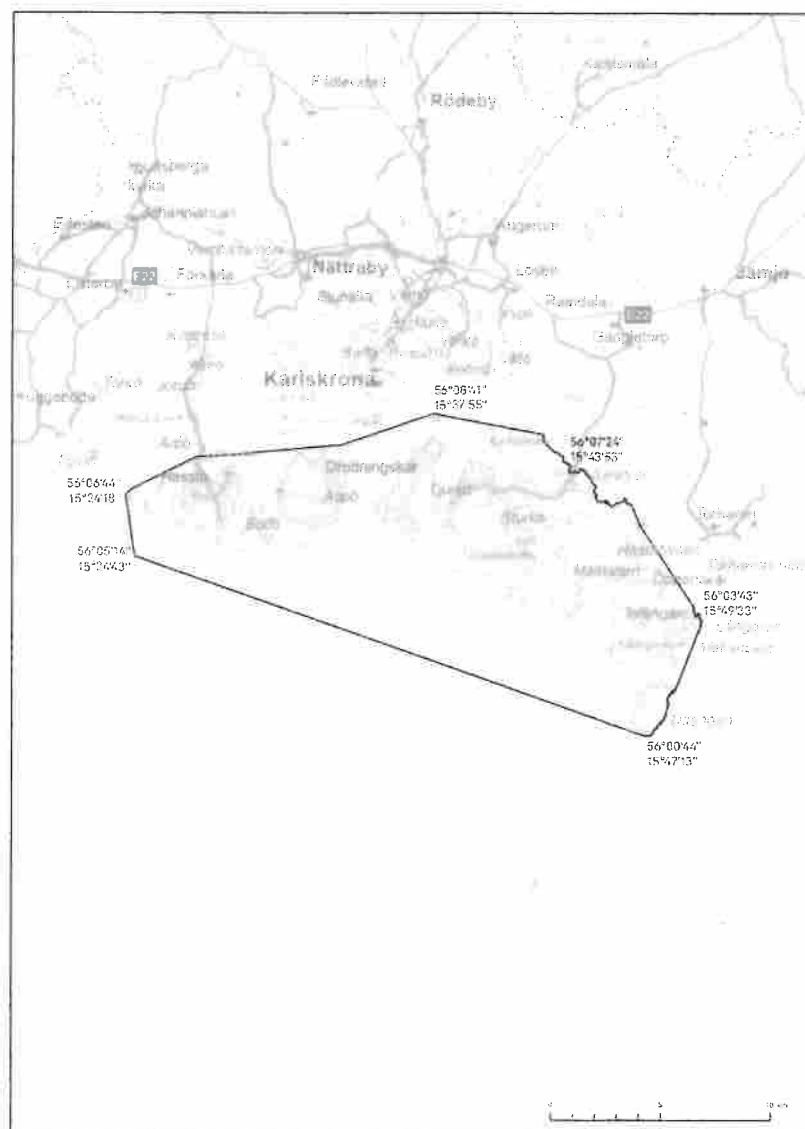
Källa: Försvarsmaktens stödenhet.

Figur 1.11 Gotland



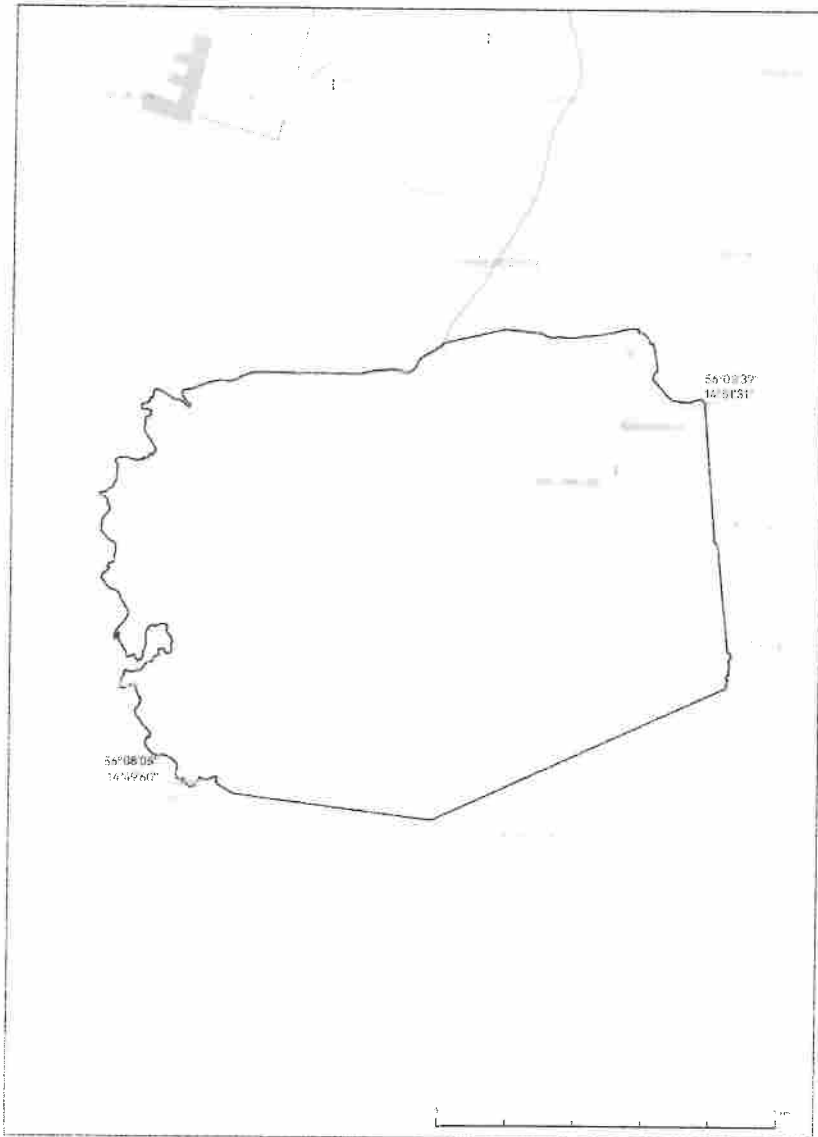
Källa: Försvarsmaktens stödenhet.

Figur 1.12 Karlskrona



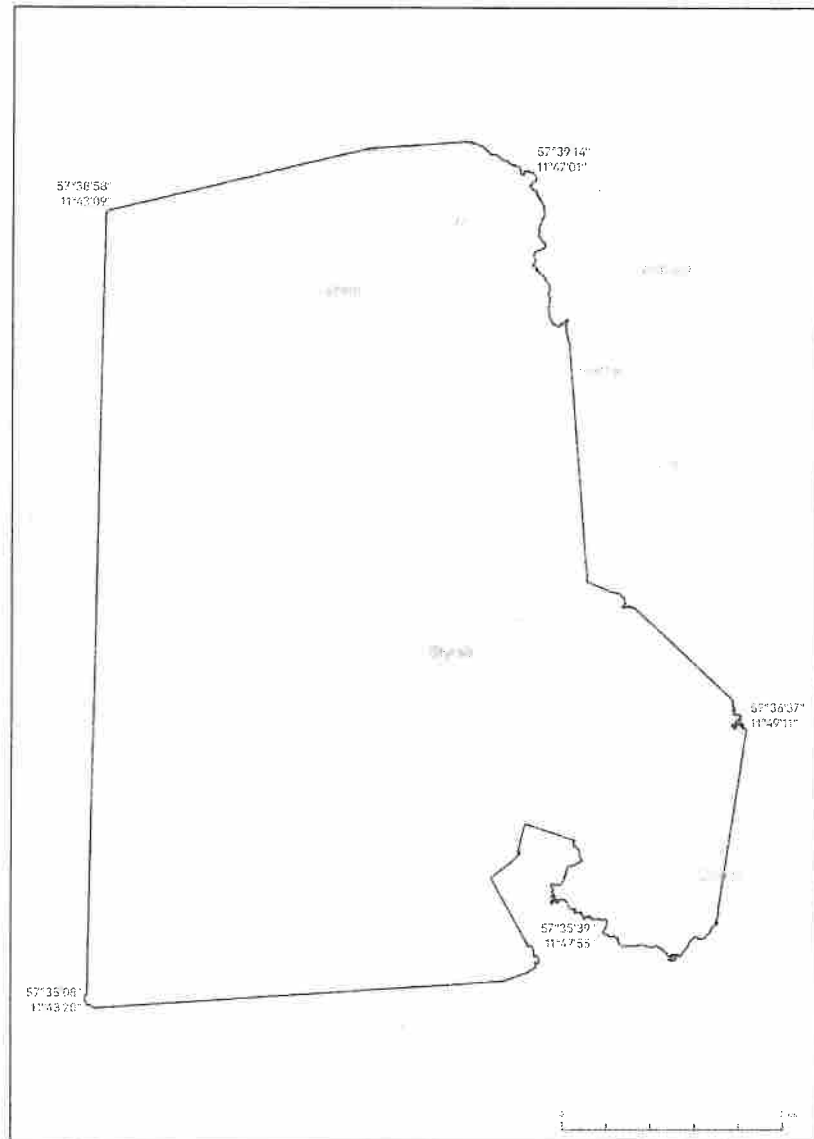
Källa: Försvarsmaktens stödenhet.

Figur 1.13 Stårnö



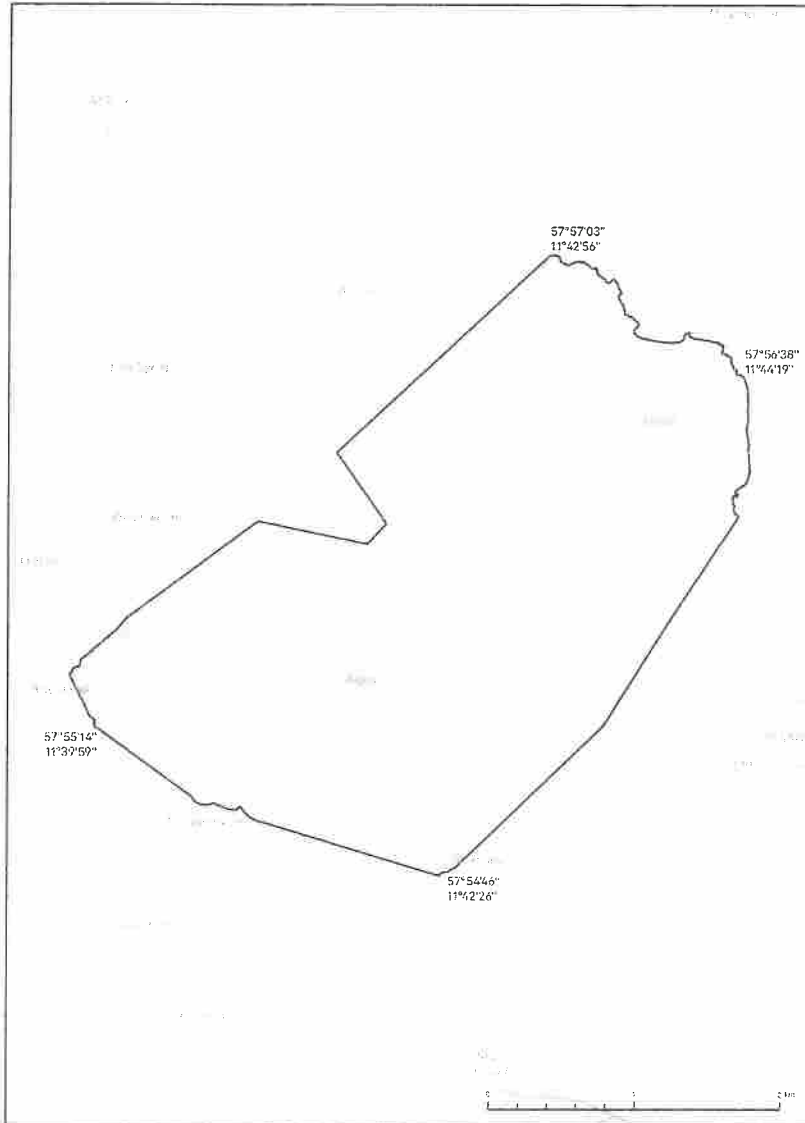
Källa: Försvarsmaktens stödenhet.

Figur 1.14 Styrö



Källa: Försvarsmaktens stödenhet.

Figur 1.15 Marstrand



Källa: Försvarsmaktens stödenhet.

1.3 Förslag till lag om ändring i lagen (2006:544) om kommuners och landstings åtgärder inför och vid extraordinära händelser i fredstid och höjd beredskap

Härigenom föreskrivs att 3 kap. 1 § lag (2006:544) om kommuners och landstings åtgärder inför och vid extraordinära händelser i fredstid och höjd beredskap ska ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

3 kap.

1 §

Kommuner och landsting skall vidta de förberedelser som behövs för verksamheten under höjd beredskap (beredskapsförberedelser).

Kommuner och landsting ska i sin verksamhet beakta totalförsvarets krav och vidta de förberedelser som behövs för verksamheten under höjd beredskap (beredskapsförberedelser).

1.4 Förslag till förordning om ändring i förordningen (2006:637) om kommuners och landstings åtgärder inför och vid extraordinära händelser i fredstid och höjd beredskap

Härigenom föreskrivs i fråga om förordningen (2006:637) om kommuners och landstings åtgärder inför och vid extraordinära händelser i fredstid och höjd beredskap

dels att det ska införas en ny paragraf, 3 a §, av följande lydelse,

dels att det närmast ovanför 3 a § ska införas en ny rubrik av följande lydelse.

Samråd

3 a § Kommuner och landsting ska vid behov samråda med länsstyrelsen i frågor av betydelse för totalförsvaret.

1.5 Alternativt förslag till lag om ändring i kommunallagen (2017:725)

Härigenom föreskrivs i fråga om kommunallagen (2017:725) att det i 2 kap. ska införas en ny paragraf 2 a § av följande lydelse.

2 kap.

2 a §

Kommuner och landsting ska i sin verksamhet beakta totalförsvarets krav och vid behov samråda med berörd statlig myndighet i frågor av betydelse för totalförsvaret.

1.6 Förslag till lag om ändring i plan- och bygglagen (2010:900)

Härigenom föreskrivs att 3 kap. 10 § och 11 kap. 10 § plan- och bygglagen (2010:900) ska ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

3 kap.

10 §

Under samrådet ska länsstyrelsen särskilt

1. ta tillvara och samordna statens intressen,
2. tillhandahålla underlag för kommunens bedömningar och ge råd i fråga om sådana allmänna intressen enligt 2 kap. som hänsyn bör tas till vid beslut om användningen av mark- och vattenområden,
3. verka för att riksintressen enligt 3 och 4 kap. miljöbalken tillgodoses, att miljö kvalitetsnormer enligt 5 kap. miljöbalken följs och att redovisningen av områden för landsbygdsutveckling i strandnära lägen är förenlig med 7 kap. 18 e § första stycket miljöbalken,
4. verka för att sådana frågor om användningen av mark- och vattenområden som angår två eller flera kommuner samordnas på ett lämpligt sätt, och
5. verka för att bebyggelse och byggnadsverk inte blir olämpliga med hänsyn till människors hälsa eller säkerhet eller till risker för olyckor, översvämning eller erosion.

3. verka för att riksintressen enligt 3 och 4 kap. miljöbalken tillgodoses *och att totalförsvarets intressen i övrigt inte påtagligt motverkas*, att miljö kvalitetsnormer enligt 5 kap. miljöbalken följs och att redovisningen av områden för landsbygdsutveckling i strandnära lägen är förenlig med 7 kap. 18 e § första stycket miljöbalken,

11 kap.

10 §

När länsstyrelsen enligt 5 kap. 29, 38 eller 39 § har fått ett meddelande om att en kommun beslutat att anta, ändra eller upphäva en detaljplan eller områdesbestämmelser, ska länsstyrelsen inom tre veckor besluta om den ska överpröva kommunens beslut eller inte.

Länsstyrelsen ska överpröva kommunens beslut, om beslutet kan antas innebära att

1. ett riksintresse enligt 3 eller 4 kap. miljöbalken inte tillgodoses,
2. regleringen av sådana frågor om användningen av mark- och vattenområden som angår flera kommuner inte samordnas på ett lämpligt sätt,

3. en miljökvalitetsnorm enligt 5 kap. miljöbalken inte följs,

4. strandskydd enligt 7 kap. miljöbalken upphävs i strid med gällande bestämmelser, *eller*

5. en bebyggelse blir olämplig med hänsyn till människors hälsa eller säkerhet eller till risken för olyckor, översvämning eller erosion.

4. strandskydd enligt 7 kap. miljöbalken upphävs i strid med gällande bestämmelser,

5. en bebyggelse blir olämplig med hänsyn till människors hälsa eller säkerhet eller till risken för olyckor, översvämning eller erosion, *eller*

6. totalförsvarets intressen påtagligt motverkas på annat sätt än som avses i 1.